

AGU/2019

Genç Gelişim ve Girişim
Derneği – SAKARYA

[OYUN ALANLARINI
ÇOCUKLARLA BİRLİKTE
TASARLIYORUZ]

“Bu proje Mikro-Fon Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamıyla Genç Gelişim ve Girişim Derneğine aittir ve Uluslararası Çocuk Merkezi ya da AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.”

Giriş

Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak, **Avrupa Birliği** tarafından desteklenen ve **Uluslararası Çocuk Merkezi (ICC)** tarafından yürütülmekte olan **'Mikro-Fon Hibe Programı'**na **'Oyun Alanlarını Çocuklarla Birlikte Tasarlıyoruz'** proje önerisiyle başvurmuştuk. Bağımsız uzmanlar tarafından değerlendirilen projemiz uygulamaya hak kazandı ve Temmuz 2019 itibariyle hayata geçirilmiştir. **Sakarya merkezli** olarak kurulan Genç Gelişim ve Girişim Derneği, Sakarya ve yakın illerde ikamet eden/eğitimini sürdürmekte olan **lisans öğrencilerinin** oluşturduğu bir grup gönüllüdür. Gönüllü grup, gündem olarak kendisine 'hak temelli' konuları almıştır.

Mikro-Fon Hibe Programı'nın da önceliklerinden birisi olan **'çocuk katılımı'** üzerine bir kurgu yapılarak, proje önerisi hazırlanmıştır. Bu arada, sadece Genç Gelişim ve Girişim Derneği'ne sundukları destek için değil aynı zamanda **'Çocuk Hakları' alanının gelişmesine yönelik katkıları** için Uluslararası Çocuk Merkezi'ne de teşekkürlerimizi sunmak istiyoruz.

Bu doküman, projeyi uygulayan uzman ekip tarafından **'Çocuk Katılımı'** alanında **akademisyenler, sivil toplum aktivistleri, profesyoneller** için bir nevi yönlendirici bir niteliğe sahip olması motivasyonu ile hazırlanmıştır. Sonuç raporu beş bölüm halinde hazırlanmıştır. Bunlar ilk bölümde projeyi hayata geçiren **kuruma ilişkin bilgilendirme**, ikinci bölümde proje özeti ve arka planı, üçüncü bölümde **projeye ait uygulama bilgileri**, dördüncü bölümde **sonuç ve öneriler**, beşinci bölümde **kaynakça** yer almaktadır. Özellikle sonuç ve öneriler kısmını vurgulamak istiyoruz. Çünkü bu bölüm hazırlanırken, diğer bölümlerden elde edilen bilgilerin derlenerek özetlendiği, aynı zamanda yerel ve ulusal karar verici mekanizmalara, medya, akademi, sivil toplum ve özel sektör temsilcilerine **orta vadeli ve uzun erimli politika önerileri** ifade edilmiştir.

Sakarya Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak, katılımcıların da görüş ve önerilerini dikkate almak adına farklı teknikleri bir arada uyguladık. Bunlar sırasıyla **anket çalışması, drama tekniği ve oyunlaştırma çalışması** olarak özetlenebilir. Bu kısımlara ait izlenimleri sonuç raporunda bu anket çalışmasına da farklı perspektiflerden analiz ediyor olacağız.

Son olarak, Sakarya Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak **'Oyun Alanlarını Çocuklarla Birlikte Tasarlıyoruz!'** projesinin yarattığı etkinin **orta ve uzun erimli olarak yerel/ulusal ölçekte sürdürülebilirliğini sağlayabilmek** ve çarpan katsayılarla güçlendirmek niyetinde olduğumuzun altını çizmek istiyoruz. Programa katılan, emek veren ve destek veren tüm gönüllülere, uzmanlara ve sivil toplum profesyonellerine teşekkür eder, bu çalışmanın **sivil toplumun gelişmesi adına sosyal etkisi yüksek, anlamlı çocuk katılımına katkı** koyan bir çalışma olmasını dileriz.

Proje Uzmanı

Süleyman Gök

I. Bölüm Kuruma İlişkin Bilgiler

Genç Gelişim ve Girişim Derneği, 2015 yılında gençlerin **sosyal ve kültürel gelişimlerine** katkı sağlamak amacıyla kurulmuştur. Dernek hedeflerini hayata geçirmek için

- a) Eğitim, sağlık ve spor alanlarında çalışmalar,
- b) **Gençlik politikalarının iyileştirilmesinde** katkıda bulunmak,
- c) Gençlik arasında **yardımlaşma ve dayanışmayı** sağlamaktadır.

Dernek kendisini uluslararası gençlik projeleri üzerinde ayrıca konumlandırmıştır. Dernek, Sakarya yereli başta olmak üzere Marmara Bölgesi'nde **gençlik ve çocuk çalışmaları** ile ilgili hak temelli faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Hazırlanan '**Oyun Alanlarını Çocuklarla Birlikte Tasarlıyoruz**' projesi de derneğin ilgi alanları paralelinde kurgulanmıştır.

II. Bölüm Proje Özeti ve Arka Plan

Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak, Mikro-Fon Programı'nın ikinci çağrısına yönelik hazırlanan proje önerisi '**Oyun Alanlarını Çocuklarla Birlikte Tasarlıyoruz**' üzerinedir. Öneriyi hazırlarken ulusal ve uluslararası alanda konu hakkında hazırlanmış üst ölçekli dokümanları referans aldık. Bunlar Türkiye'de yerel yönetim birimlerinin nasıl idare edileceğine ilişkin hazırlanmış **5393 nolu** kararın 41.maddesi ile **Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi**'nin 13. Ve 31. Maddesi'nde yer almaktadır.

İlk olarak yerel yönetimlerin idaresine ilişkin 5393 no'lu kanunun 41.maddesine değinilecektir. İlgili maddede '**Stratejik Plan**'ın yerel seçimlerden sonraki **altı ay içerisinde** üniversiteler, meslek odaları ve **sivil toplum kuruluşların görüşleri alınarak** belediye meclisine sunulması yönünde açık bir ifade bulunmaktadır. Belediye Başkanları **2019-2023 dönemi Stratejik Planı**'nı hazırlayacaklardır. **Kent için Stratejik Plan** hazırlanırken kentte yaşayan nüfusun demografik özellikleri ve onların önceliklerini dikkate alınarak bir çerçeve oluşturulması gerekmektedir.

İkinci olarak **Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi**'nden bahsedilecektir. Sözleşme 20 Kasım 1989'da BM Genel Kurulu'nda kabul edilip, **Türkiye 14 Eylül 1990 tarihinde sözleşmeyi onaylamıştır**. Sözleşmenin 31.maddesinde taraf devletlerin **çocukların dinlenme, boş zaman değerlendirme, oyun oynama hakkını** tanıdıkları belirtilmektedir. Aynı sözleşmenin 13.maddesinde **çocukların düşüncelerini özgürce açıklama haklarından**, bunu gerçekleştirirken de yazılı, sözlü, sanatsal veya herhangi bir araçla bunu ifade etmesi hakkından bahsedilmektedir.

Bütün bu bilgiler beraber değerlendirildiğinde;

- Temsili demokrasilerde seçimler yoluyla vatandaşların yetkilerini bir süreliğine 'yöneticilere' verdiği kabul edilir. Bununla birlikte **temsiliyet hakkına sahip olmayan çocukların kendilerine yönelik alınan kararlarda herhangi bir etkileri yoktur.**
- İkinci olarak **dezavantajlı bölgelerde** yaşamını sürdüren çocukların kent karar alma süreçlerine katılımının önünde **mali, kültürel ve coğrafi kısıtlamalar** bulunmaktadır.
- Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 13. Maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde '**çocuk katılımı**' konusunda bir **eksiklik** söz konusudur.

Bu noktada dernek olarak, Mikro Fon Programı'nın çağrısıyla da uyumlu bir şekilde, **çocukların oyun alanlarının çocuk katılımı ile tasarımını** proje olarak sunmuştuk. Yukarıda ifade edilen sorun alanlarına yönelik de projenin amacı ve hedef kitlesi ise aşağıda kısaca özetlenmiştir.

- Projenin Amacı:** 'Oyun Alanlarını Çocuklarla Birlikte Tasarlıyoruz' projesinin ana amacı **çocukların yerel yönetimlerde ki karar mekanizmalarını katılımını teşvik etmektir.** Bu sayede yerelde çocuk politikaları belirlenirken çocuklar edilgen konumda değil, etken konumda olacaklardır.
- Projenin Hedefi:** 'Oyun Alanlarını Çocuklarla Birlikte Tasarlıyoruz' projesinin amacına ulaşabilmesi adına iki alt hedef planlanmıştır. Bunlardan bir tanesi proje aracılığıyla Sakarya yerelinde **çocuk örgütlülüğünün artması**, ikincisi ise dezavantajlı bölgelerde yaşamını sürdüren çocukların ve ebeveynlerin '**katılım**' konusunda **farkındalıklarını artırmak** şeklinde özetlenebilir.
- Hedef Kitlesi:** Projenin hedef kitlesi ikiye ayrılmaktadır. Birincisi 18 yaşına kadar çocuklar iken, diğer bir hedef kitle ise ebeveynleri şeklindedir. Hedef kitle genel bir biçimde; farklı ilçelerin farklı mahallerinden çocuklar, çocuklarının ebeveynleri, medya temsilcileri, yerel karar verici mekanizmalar olarak özetlenebilir.
- Hedef Kitlenin Gereksinimleri:** Hedef kitle, birçok yerelde olduğu gibi 'çocuğun anlamlı katılımı' üzerine yeterince bilgi sahibi olmamakla birlikte, farkındalığa da sahip değildir. Bu sebeple katılıma ilişkin hangi araçların ne zaman ne kadar, nasıl bir biçimde kullanılacağına dair teknik bir ihtiyaç söz konusudur.

III. Bölüm Proje Uygulaması

Bu bölümde proje kapsamında uygulanan faaliyetler detaylı olarak çıktılar birlikte paylaşılacaktır. Çıktılar, Uluslararası Çocuk Merkezi'nin hedefleri ile uyumlu bir biçimde kategorize edilmiştir.

Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak hazırlanan '**Oyun Alanlarını Çocuklarla Birlikte Tasarlıyoruz**' projesinin **üç alt faaliyeti** bulunmaktadır. Bu faaliyetler sırasıyla;

- Oyun parklara yönelik ebeveynlerin katılımıyla yapılacak araştırma,**
- Çocukların katılımıyla drama ve oyunlaştırma tekniklerinin kullandığı atölyeler,**

- c) Çıkan veriler kullanarak yerel karar verici mekanizmalara yönelik olarak çocuk hakları ve oyun alanları üzerinden **politika önerilerinin hazırlanması** şeklinde özetlenebilir.

i) Oyun Parklarına Yönelik Araştırma

Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak hazırlanan 'Oyun Alanlarını Çocuklarla Birlikte Tasarlıyoruz' projesinin ilk faaliyeti '**Oyun Parklarına Yönelik Araştırma**' olarak belirlenmiştir. Araştırma **parkların ulaşılabilirliği, kapsayıcılığı, güvenliği ve oyun çeşitliliği** gibi kriterleri gözeterek ebeveynlerin katılımıyla Sakarya merkezde düzenlenmiştir.

Araştırma yöntemi olarak **anket çalışması** belirlenmiş olup, araştırmayı projeyi yürüten uzman denetiminde gerçekleştirilmiştir. Anket sonuçları aşağıda kısaca özetlenmiştir;

- a) Anket toplamda 29'u kadın, 26'sı erkek olmak üzere toplamda **55 kişiye** uygulanmıştır. Bu kişilerin 15'i 18-25 aralığında iken, 19'u 25-40 aralığında, diğerleri ise 40 yaş ve üzeridir.
- b) Anket yapılan kişilerin **eğitim durumları** şu şekildedir; 6'sı okuma yazma bilmezken, 5'i ilköğretim, 14'ü ortaöğretim, 6'sı ön-lisans 20'si lisans, 4'ü de yüksek lisans mezunudur.
- c) Oyun alanlarının **çevre dostu olup olmadığı sorusuna** 7 katılımcı pozitif, 27 katılımcı olumsuz, 21 katılımcı ise kısmen cevabını vermiştir.
- d) Katılımcıların **önemli bir kısmı Camili – 15 Temmuz Mahallesi'nde (11) ve Kemalpaşa (10), Karaman (6) ve İnönü Mahalleleri'nde (6) yoğunlaşmıştır**. Bu mahalleri Korucuk (3), Akif Beki Mahallesi (2), Beşdeğirmen (2) takip etmektedir. Geriye kalan Karasu, Yağcılar, Yenigün, Akıncılar, Dilmen, Şeker, Fatih, İstiklal, Ağalar, Bağlarbaşı, Tekeler, Hızırtepe Mahalleri'nde ise 1'er kişi ikamet etmektedir.
- e) Katılımcıların önemli bir kısmı (50) **oyun alanlarının engellilere uygun olmadığını** belirtmiştir. Bununla birlikte benzer sayıda kişi, parkların güvenilirlik seviyesinin artırılmasının, hijyenik- doğa dostu malzemelerin kullanılmasını talep ettiklerini not etmiştir. Oyun türü için de **zekâ geliştirici, inovatif oyun düzeneklerine** yönelik istek söz konusudur.
- f) Katılımcıların tümü oyun alanlarının yapımı sırasında yerel yönetim birimlerinin kendilerine danışmadığını, bu konuda eksik kaldığını vurgulamışlardır.

ii) Oyun Parkı Hayalini Paylaş

Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak hazırlanan 'Oyun Alanlarını Çocuklarla Birlikte Tasarlıyoruz' projesinin ikinci faaliyeti 'Oyun Parkı Hayalini Paylaş' ismiyle gerçekleştirildi. Proje kapsamında 35 çocuğa **drama ve akran eğitim metodu kullanılarak hayallerindeki parkı** anlatmaları sağlanmıştır. Atölyeler de **sözle, yazıyla ve resimlerle** hayallerini anlatan çocuklar, sonrasında '**lego**' oyuncakları aracılığıyla hayallerindeki oyun alanlarını tasarlamışlardır. Çocuklar ağırlıklı olarak **zeka gelişimini teşvik edici, çok yönlü hareket edebilen ve kolektif paylaşımına** izin veren

oyuncaklara odaklanmışlardır. 'Oyun Parkı Hayali' atölyesi aracılığıyla çocuklar, Uluslararası Çocuk Merkezi'nin de sürekli vurguladığı üzere 'anlamli katılım' için adım atmışlardır. Çocuklar, yaşadıkları semte ilişkin karar alma süreçlerine müdahil olmalarına gerektiğine dair farkındalık kazanmıştır.

iii) Çocuk Parklarına İlişkin Politika Önerisi Hazırlanması

Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak hazırlanan 'Oyun Alanlarını Çocuklarla Birlikte Tasarlıyoruz' projesinin üçüncü faaliyeti '**Çocuk Parklarına İlişkin Politika Önerisi Hazırlama**' olarak kurgulanmıştır. Politika önerisi, öncelikle yereldeki karar verici mekanizmalara yönelik olarak tasarlanmıştır. Mevcut raporun **sonuç ve öneriler bölümü**, bu faaliyete karşılık olması amacıyla hazırlanmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak, **Avrupa Birliği** tarafından desteklenen ve **Uluslararası Çocuk Merkezi (ICC)** tarafından yürütülmekte olan '**Mikro-Fon Hibe Programı**'na '**Oyun Alanlarını Çocuklarla Birlikte Tasarlıyoruz**' projesi uygulanmıştır.

Projede, Sakarya yerinde ikamet eden **55 çocuk ve ebeveynlerinin** görüş ve önerilerini dikkate almak amacıyla anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Ardından **Hayal Atölyesi** için **drama tekniği** ve **oyunlaştırma** çalışması icra edilmiştir. Bu çalışmalarda sadece oyun parklarına yönelik değil aynı zamanda çocukların 'anlamli katılımı' adına da çıktılar elde edilmiştir. Şöyle ki;

- Orta ve uzun vaat edeli çocuk hakları bağlamında **katılım tek başına yeterli** değildir,
- Katılımın '**anlamli**' bir hale dönüşebilmesi için, yerel/ulusal/uluslararası kurumların çocuk bakış açısıyla yeniden tasarlanması ve buna uygun ilkelerin yeniden kurgulanması gereklidir.
- Bu noktada paydaşlar arasında **güç dengesinin yeniden kurulmasına** ihtiyaç vardır.
- Çocukların kendilerini ifade edebilmesi için bilgi eşitliğinin yanında **uygun bir ortam**, fikirlerini söyleyebilecekleri bir alan ve **birçok kez pratik/alıştırmaya** ihtiyaç söz konusudur.
- Bahsedilen ihtiyacın hayata geçirilmesi için öncelikle **bilgi eşitliği** sağlanması gereklidir.
- Çocuk Haklarına yönelik **uluslararası standartların (Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi, Lanzarote Sözleşmesi, Cinsel İstismara Karşı Avrupa Konseyi Sözleşmesi vb.)** iç hukukta entegre edilmesi ki daha da önemlisi yerel uygulamalarla desteklenmesi gereklidir.

Bütün bu bilgiler ve özellikle 'Hayal Atölyesi'nde çocuklardan öğrendiğimiz edinimler;

- Çocukların anlamli katılımı için, çocukların birey olarak kabul edilmesi gerekir,
- Planlama ve uygulama aşamasında işbirliği halinde olmak ve özerk alan tanımak,
- Çocukların kapasiteleri çerçevesinde onları sorumluluk hususunda teşvik etmek şeklindedir.

Kaynakça

- Defining and Participation. Eriřim:
<https://www.wvi.org/sites/default/files/Defining%20Child%20Participation.pdf>
- Child Participation. Eriřim:
<https://bettercarenetwork.org/sites/default/files/Child%20Participation.pdf>
- From Tokenizm to Citizenship Eriřim
https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/childrens_participation.pdf
- CHILDREN'S PARTICIPATION IN PUBLIC DECISION-MAKING Eriřim:
https://www.eurochild.org/uploads/tx_news/OEJAJ_VADEMECUM.pdf
- Children's Participation in the Analysis, Planning and Design of Programmes Eriřim:
https://www.unicef.org/adolescence/cypguide/files/Children_Participation_in_Programming_Cycle.pdf